

K n j i ž e v n a p o r o č i l a

«Vse upanje sem izgubila. Kako se morem jaz primerjati ž njimi...»

«O tem ne govori,» sem dejal. «Če bi te oblekel v mestno obleko...»

Več nisem mogel reči. V meni se še ni odločilo. Moral sem preboleti žalost. Ubiti sanje o ženi, ki bo človeka duševno razumela in hodila z njim isto pot v veselju in bridkosti. To so lažnive sanje pesnikov o ženskah. Pa so vse enake, na las podobne...

(Konec prihodnjič.)

KNJIŽEVNA POROČILA

S L O V E N S K A D E L A

Mirko Pretnar: V pristanu. Pesmi. Izdala in založila Tiskovna zadruga v Ljubljani, 1926.

Pretnarjevi liriki je naša domača zemlja plodila snov in merila obliko. Valovanje razvetranih polj, bleščava naših zvezd in neba sinjina, skrivnostno pogovarjanje gozdov in vasi v somraku in opajanje rosnih njiv pod zlatečim solncem so ji dramili doživljanja in prepevali v snovanje.

Ves se je bil najprej poet zamaknil v Mater-zemljo in zaživel v njeno skrivno muziko, ki te vsega prevzame, in v prelivarje globokih njenih barv, ki zlaté ali temné življenje, kadar se ti Ona daruje.

Rastem v tebi, mati zemlja;
naj te pozdravim, brat-drevo,
naj te pozdravim, cvetlica-sestrica! (Str. 7.)

Takó v Oranžni vejici, V. (str. 51.):

...ali čuješ
zvenenje zvezdâ in pritajeno godbo njiv,
gozdóv in travnikov?

Ali zlasti v pesmi Pozna ura, II. (str. 11.):

— — — — —
in trepetal sem nad travniki, polji
in sem bil v gošči in sredi livad
in nad potoki in reko v dolini,
pri spečih pticah in cvetkah trat...

In še v mnogih podobnih (predvsem na str. 61.).

Druga dominantna te pesniške zbirke je eterična, daljna, plaha, skoro breztelesna ljubezen, kot jo je pri nas že dahnil v verze Vodnik v žalostnih rokah. Ta ljubezen sama sebi ne zadostuje. Vselej je razpeta in zarisana na prostrana obzorja, razlita in spojena z nejasnimi, večinoma boleznimi občutenji in posebljena z mističnimi dogajanja v narodi, utapljajoča se kot simbol v vse, kar je v naturi, ki ji neprenehoma daje močna, slikovita ozadja, vzvišenega, nedognanega, skrivnostno občutenskega.

Iz poetovega lastnega jaza, iz ljubezni (druga osebnost) in narave je izobličen vsebinski, snovni trikotnik teh pesmi: jaz in Ti in zemlja (str. 51.). Trije tečaji, ki so si med seboj tako blizu in na videz doumevni, a so vendar daleč in drug drugega le iščoč, hrepeneč slutijo:

K n j i ž e v n a p o r o č i l a

Zdaj ljubim vse:
 drevo in travnik, in cvetke in bilke,
 ki na njem rasto,
 in goro in gozde in vas domačo
 in to nebo,
 ki pod njim kakor monštranco
 v srcu nosim svojo tiho ljubezen...
 Zdaj ljubim in častim prav vse,
 kakor da pada Tvoja daljna
 Tvoja draga senca na nje. (Pismo, str. 34.)

To trikotno razmerje se mi ne zdi enakostranično. Zakaj brez dvoma so pesnikovi stiki z zemljo globlji, naravneje občuteni, močnejši in na vsak način iskrenejši od ljubezni do dekleta, ki očituje dokaj malo doživetij in so ji dale več knjige kot življenje.

Zbirka ima precej impresivno prepričujočih pesmi: sonetni triptihon Sv. Trojica je sočna, živa umetnina. Nekateri verzi spominjajo na Murna in Gradnika, često iskreno polje v njih naša narodna pesem, na primer v lepi pesmi Pred hišo:

Vsakdo zapira dver,
 moje odprte so;
 danes je tih večer,
 rane odprte so.

Čas, večni mučitelj in uničevalec (str. 38. i. dr.), strašni vladar poetovih del, je baudelaireski. Tudi Vrtinec nosi botrstvo tega dandyja-satanista. Za stihe na straneh 45. in 46. je Menuet brezzeven naslov.

Oblika teh pesmi je čista. Številni in dostikrat markantni so enjamementi. Včasih pa malo motijo enotnost izrazne črte. Verzi se često prelivajo v hoteno zastrto monotonijo, ki glasbeno spremlja vsebino.

V razvrtinčenem valovju sodobne dinamične in prekucuško kozmične poezije je tiha zbirka pesmi V pristanu uteha že zato, ker je tako naša.

Tipografski je knjiga skrbno, stilno opremljena. — — *Pavel Karlín.*

Omersa Nikolaj: Stihoslovje. I. Splošni del. Celje, Goričar & Leskovšek, 1925. 68 str.

Pisati oceno takega dela je težavna stvar: pred seboj imamo samo njegov prvi del, in še na njegovem skromnem obsegu, povzročenem po naših založniških razmerah, se že od zunaj vidi, da je moral pisec marsikaj samo na kratko označiti, kar bi bilo, če naj bo jasno in nedvoumno, treba široko razložiti in s podrobnimi primeri ilustrirati. Vendar pa par kritičnih besed menda ne bo odveč: v drugem delu, ki se pripravlja, se bo dalo pač še to in ono popraviti ali precizneje formulirati.

Človek se ustavi kar ob prvem stavku: «Stihoslovje je znanost, ki proučuje lepoto ritmičnih oblik v pesništvu.» Sam bi ga definiral prav z istimi besedami, samo usodno besedo «lepoto» bi — za enkrat — izpustil. Prva naloga stihoslovja je *d e s k r i p t i v n a*: opiše naj kolikor mogoče izčrpno vso mnogoobraznost *metričnih* oblik, ki se nahajajo v kaki književnosti. Za Omerso, ki je skušal napisati *slovensko stihoslovje* (dasi tega v naslovu in tudi drugje nikjer jasno ne poudari, vendar izhaja to dejstvo iz njegovih primerov!) bi tej inventuri slovenskih metričnih oblik, bi fenomenologiji lahko sledila in nujno morala slediti njih analiza, s pomočjo katere bi se šele moglo